הגדה
של
פסח

5 . 32 . 11

עותק מסי

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ

הָאָבִיב

הִגִּיעַ לֵיל פֶּסַח כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אוֹמֵר הַלֵּל, כִּי בְּלַיְלָה
זֶה אוֹצְרוֹת טְלָלִים נִפְתָּחִים.

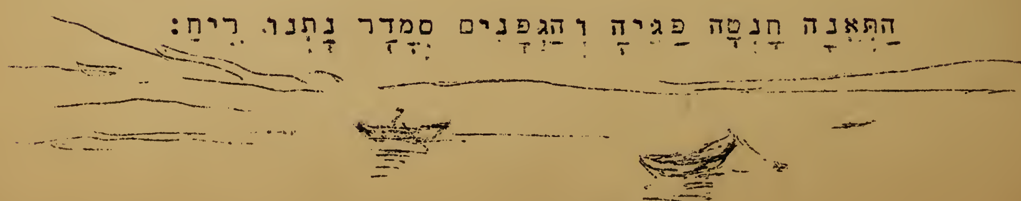

נוֹפֵף עָלַי אֶרֶץ בְּרָכָה:
מִמֶּגֶד שָׁמַיִם שָׂבְעֵנוּ, בְּטַל
צַוֵּה שָׁנָה טוֹבָה וּמְעֻטֶּרֶת
פְּרִי הָאָרֶץ לְגָאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת, בְּטַל
שֹׂבַע מַלֵּא אֲסָמֵינוּ, גַּן רָוֶה שִׂימֵנוּ בְּטַל.

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

כִּי־הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ:
הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ:
הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ:

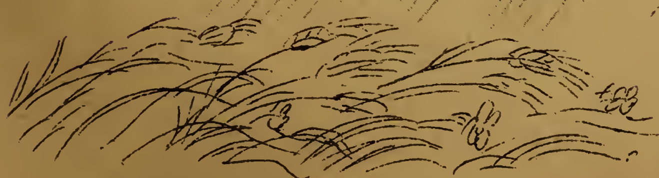
פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשֹׁקְקֶהָ רַבַּת תַּעְשְׁרֶנָּה. פֶּלֶג אֱלֹהִים
מָלֵא מַיִם!

תָּכִין דְּגָנָם כִּי כֵן תְּכִינֶהָ;
תְּלָמֶיהָ רַוֵּה, נַחֵת גְּדוּדֶיהָ,
בִּרְבִיבִים תְּמֹגְגֶנָּה, צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ;
עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוֹבָתֶךָ
וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן,
יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְבָּר וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרְנָה.
לָבְשׁוּ כָרִים הַצֹּאן, וַעֲמָקִים יַעַטְפוּ בָר,
יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ.

הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ עֲנָנִים
הִתְפַּזְּרוּ וְאֵינָם:

הַשָּׂדוֹת מוֹרִיקִים וּמְשַׂגְשְׂגִים.

נִיבִים דּוֹבְרִים אֵלַי: זְרָעוּנוּ.
בְּמַעֲנִית לֵבָב:
וְיוֹם יַגִּיעַ וְהָיִינוּ
לְשִׁבֳּלֵי זָהָב.

וְיֶלֶד רַךְ יָבֹא אֵלֶיךָ
פִּרְחֵי דָגָן לִבְרֹר
וְהָלַךְ דַּל בִּמְלִילוֹתֶיךָ
רַעֲבוֹנוֹ יִשְׁבֹּר

חֲרֹשׁ, חוֹרֵשׁ וּזְרַע זוֹרֵעַ
בְּמַעֲנִית הַלֵּב.
וּבֹאוּ בֹּאוּ זָר וָרֵעַ
לְחַג קָצִיר קָרֵב!

הן לא חרשתי, גם לא זרעתי
לא התפללתי על המטר
ופתע ראה כאן שדותי הצמיחו.
דגן ברוך שמש במקום הדרדר.
האם הוא ספיח תנובות מקדם
חטי חדוה הם, קצורים מאז?
אשר פקדוני בימי העני
בקעו עלו בי בארח רז.

שגשגנה, שגינה, שדמות הפלא,
שגשגנה, שגינה וגמלנה חיש!
אני זוכרת דברי הנחם:
תאכלו ספיח ואף סחיש.

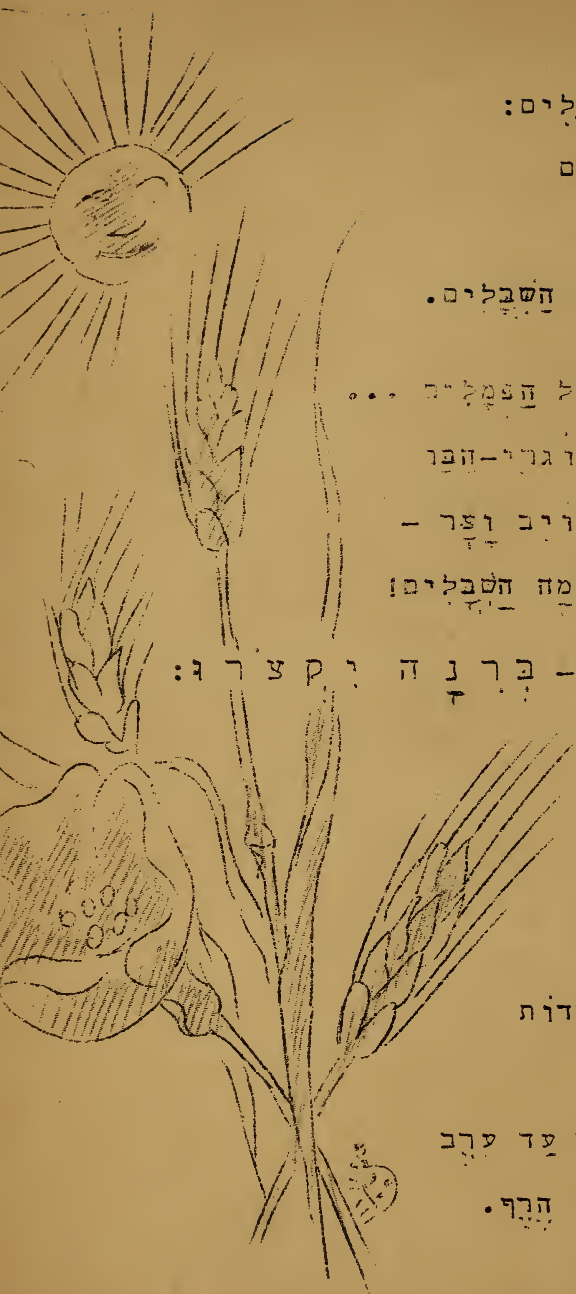
שאינו עמלנו כעמל הנמלים:
כל איש יביא כעמר אלמות –
גדיש – דגן יקום לתלפיות;
ושבליו פנימה, פנימה השבלים.

אינו עמלנו זה עמל הנמלים:
כן ירבה, לו יברך כפלים
משמני הארץ ומטל שמים;
עם שבלים פנימה, פנימה השבלים.

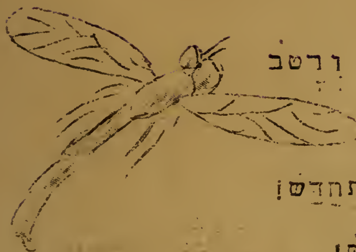
אינו עמלנו הוא עמל הנמלים...
שמרו, אפוא אחים אוגרי-הבר
ליום מצור, יעוט אויב וצר –
השבלים פנימה, פנימה השבלים!

זורעים בדמעה-ברנה יקצרו:
הלך ילך ובכה
נשא משך הזרע:
בא יבא ברנה –
נשא אלמתיו:

זורעים, זורעים בשדות
בימים ובלילות –
מערב עד בקר, מבקר עד ערב
כה יקצרו הדגן בלי הרף.

ם שמש השכימו להרים – ומצאתם
הזהב הטוב והכתם.
והייתם ראשונים לאור־שמש, ושאבו
איש איש מלא נשמתו ולבבו.

ויקר בקר־אל, בעודו חדש ורטב
יברככם־נא גבר ושמן,
ובכל־גרין ובכה בלבבכם־יתחדש!
וכל־פגול ופסול בו־יתקדש!

וצפנתם ושמרתם זה אוצר זהבכם,
והיה לכלכל בו לבבכם
ואם כבדים בחובות יצאתם, ועניים –
ושבתם עשירים ונקיים
הו, נמקי החשך ורקבי האמש!
התפללו לשמש, לשמש!

מה יפית האביב

בשדה באחו הציצים יפרחו
צהלת חיים סביב
מה יפית האביב
מה נעמת האביב.

מה יפית בקר אור

כל ענף כל עשב
יגמלו טל כסף
ישתו טל יפיצו מור
מה יפית בקר אור
מה נעמת בקר אור.

ליל סדר פסח זה

הוא לנו החמשה עשר להיות קבוצתנו גוף מאחד המגבש
בתוכו בני גלויות שונות מפזורי עמנו ונדחיו.

ליל סדר פסח זה

של שנת תש"י הוא לנו הסדר השלשה-עשר על אדמתנו,
זו רצועת הקרקע בין ים הכנרת ממערב, והרי
הגולן ממזרח.

ליל סדר פסח זה

הוא לנו השני במדינת ישראל המחדשת והשני לאחר
עמידתנו במערכה קשה, בהגנה על משקנו ועל גבול
מדינתנו

הָא לַחְמָא עַנְיָא דִּי אֲכָלוּ.
אַבְהָתָנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם:
כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵכוֹל. כָּל
דִּצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח: הַשַּׁתָּא
הָכָא, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל
הַבְּנוּיָה: הַשַּׁתָּא בְנֵי חוֹרִין אָנוּ,
לְשָׁנָה הַבָּאָה כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְאוּלִים

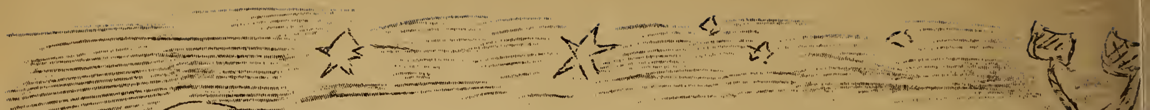
כוס ראשונה.

מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל
הַלֵּילוֹת, שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין חָמֵץ וּמַצָּה, הַלַּיְלָה הַזֶּה
כֻּלּוֹ מַצָּה?
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׁאָר יְרָקוֹת, הַלַּיְלָה
הַזֶּה מָרוֹר?
שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִים בֵּין יוֹשְׁבִים
וּבֵין מְסֻבִּין, הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְ בִּין בְּצַוְתָּא?
שֶׁבְּכָל לֵילוֹת הַפֶּסַח זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם,
וּבַלַּיְלָה הַזֶּה נְסַפֵּר גַּם עַל תְּקוּמַת יִשְׂרָאֵל.

עֲבָדִים הָיִינוּ

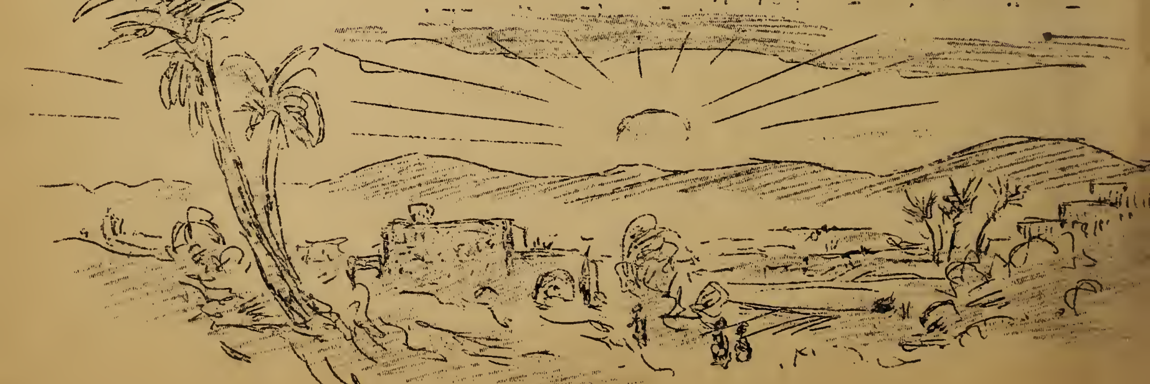

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם, וַיּוֹצִיאֵנוּ
יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה,
וְאִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ
מִמִּצְרַיִם, הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים
הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם. וַאֲפִילוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים,
כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים, כֻּלָּנוּ זְקֵנִים, כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת
הַתּוֹרָה – מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרָיִם,
וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח.

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּן-עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן, שֶׁהָיוּ
מְסֻבִּין בִּבְנֵי בְרַק, וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל
אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם:
רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית.

כנגד ארבעה בנים דברה תורה, אחד חכם,
ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול,

חכם מה הוא אומר? מה העדות והחקים והמשפטים
אשר צוה יי אלהינו אתכם? ואף אתה אמר -- לו
כהלכות הפסח, אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן.

רשע מה הוא אומר? מה העבודה הזאת
לכם? לכם ולא לו, ולפי שהוציא את עצמו מן
הכלל, כפר בעקר. אלו היה שם לא היה נגאל.

תם מה הוא אומר, מה זאת? ואמרת אליו:
בחזק יד הוציאנו יי ממצרים מבית עבדים.

שאינו יודע לשאול - את פתח לו,
שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור
זה עשה יי לי בצאתי ממצרים.

זכור את היום הזה אשר
יצאתם ממצרים; מבית
עבדים:

מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו
ויקם אברהם אבי אבות האמה וילך ארצה כנען
וקול אלהים דבר אל אברהם בחזון לבבו: שא נא
עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם: צפונה
ונגבה וקדמה וימה, כי את כל הארץ אשר אתה
רואה, לך אתננה ולזרעך עד עולם, ידע תדע
כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו
אותם, ודור רביעי ישובו הנה! ויכרות
אברהם ברית בין הבתרים! ויולד אברהם את
יצחק ויצחק את יעקב וירבה זרעם: ויעקב
ובניו ירדו מצרימה במתי מעט ויהיו שם לגוי
גדול עצום ורב, לא ירד יעקב אבינו להשתקע
במצרים, אלא לגור שם, שנאמר: ויאמרו אל
פרעה: לגור בארץ באנו, ואין מרעה לצאן
אשר לעבדיך, כי כבד הרעב בארץ ועתה ישבו
נא עבדיך בארץ גשן:

וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור
ההוא: ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו

במאד מאד: ויקם מלך חדש על מצרים, אשר לא ידע את יוסף ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו. הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שנאינו: וישימו עליו שרי מסים למען ענתו בסבלתם, ויבן ערי מסכנות לפרעה את פתם ואת רעמסס: וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרץ ויקצו מפני בני-ישראל. ויעבידו מצרים את בני ישראל בפרך: וימררו את חייהם בעבודה קשה בחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה.

ז כ ו ר א ת ה י ו ם ה ז ה א ש ר י צ א ת ם
מ מ צ ר י ם, מ ב י ת ע ב ד י ם.

ו י ר ע ו אותנו המצרים ויענונו
ויתנו עלינו עבודה קשה.

ו י צ ע ק ו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל אלוהים מן העבודה: ונצעק אל אלהי אבותינו וישמע את קולנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו.

וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת
בְּדָמָיִךְ וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי
וָאֹמַר לָךְ בְּדָמַיִךְ חֲיִי:

כוס שניה.

משה היה רועה צאן יתרו חתנו וינהג הצאן אחר המדבר. בחנו הקדוש ברוך הוא בצאן. אמרו רבותינו: כשהיה משה רבנו רועה צאנו של יתרו במדבר ברח מפניו גדי ורץ אחריו עד שהגיע לחסות. נזדמנה לו בריכה של מים ועמד הגדי לשתות. כיון שהגיע משה אצלו אמר: "לא ידעתי, שרץ היית מפני צמא, עיף אתה". לקח משה את הגדי על כתפיו והיה מהלך. אמר הקב"ה: יש לך רחמים לנהג צאנו של בשר ודם כך - חייך, אתה תרעה צאני ישראל!

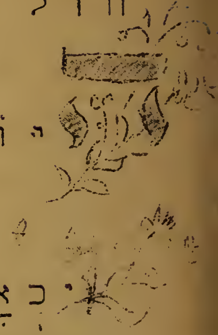
הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

ויצא משה אל אחיו, וירא בסבלותם. כשהיה
רואה בסבלותם, היה בוכה ואומר: חבל לי עליכם,
מי יתן מותי עליכם! שאין לך מלאכה קשה ממלאכת
הטיט. והיה נותן כתפיו ומסיע לכל אחד מהם.

והאלהים דבר ואליו ידבר: לך, שוב
מצרימה ועשית לי עם! הידעת איך יעשה עם?
את העובדים ואת האמללים תקרא אליך, את כל אלה,
אשר יאנחו מעבודה ואשר יענו תחת יד נוגשים
ופקידים ואין להם בלתי אם לב ובלב הזה מעט
רגש ודברת אליהם והוצאת אתם מבית – עבדים
וגאלתם ונתת להם חקים ומשפטים ועשית אותם לעם! –
לך בא מצרימה ובאת אל הנענים והאמללים, אל
כל הנאנחים והנדכאים ואמרת אליהם, כי אמללים
הם, והם לא ידעו, וכי גדול ענים ונורא לחצם –
והם לא יאמינו ופקחת עיניהם בחוזק יד על כל
לחצם ועל כל ענים – וגאלת אותם. ועם רב ימשך
אחריך מקרב אחיך, אשר לא ידעת ואשר לא ידעוך
עוד, ומקרב כל-העם מסביב, אשר רע ומר להם: והיית
לאב המון אדם-רב ולראש שבטיו

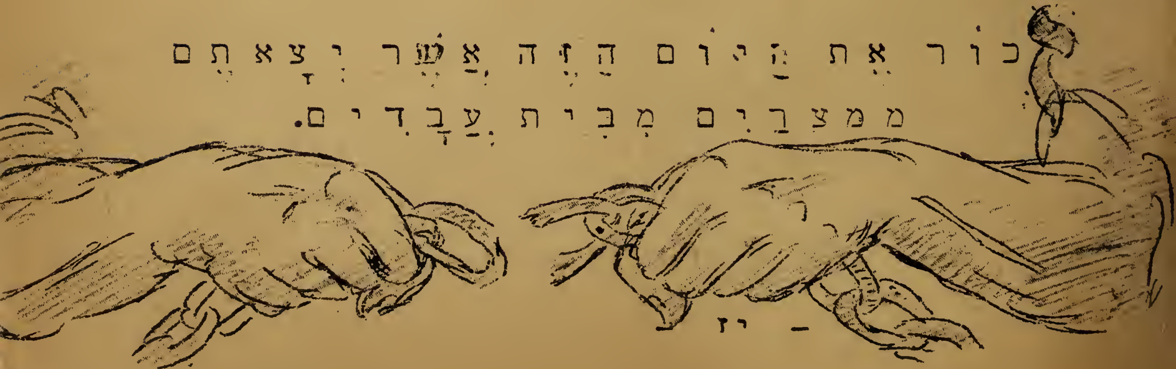
וְעָשִׂיתָ מִן הַתּוֹלָעִים - אָדָם,
וּמִן הָאָדָם - עַם וּמֵעַפְרוֹת
חוֹל - אֶרֶץ.

יוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ
הָאָבִיב.

כְּכָאז כֵּן בְּיָמֵינוּ: אַף אוֹתָנוּ הֵרֵעוּ
הַמִּצְרִים וּבְנֵי יִשְׁמָעֵאל וַיֹּאמְרוּ לְהַכְרִית אֶת מְדִינָתֵנוּ
וַיָּקוּמוּ עָלֵינוּ בְּעַם רַב וּבְכֹחַ גָּדוֹל וַיְדַבְּרוּ אִישׁ
אֶל רֵעֵהוּ: הָבָה נַעֲלֶה עַל יִשְׂרָאֵל וְנַשְׁמִידֵנוּ מֵעַם
כִּי מְעַטִּים הֵמָּה וְכוֹחֵנוּ רַב - וּנְחַלֵּק שָׁלָל וְנָבוֹז
בַּז וְנִמְחֶה אֶת זֵכֶר יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם. אַךְ לֹא
נִרְתַּע הָעָם וַיְחָרֵף אֶת נַפְשׁוֹ וַיַּעֲמֹד בִּמְתֵי מְעַט
וּבְנִשְׁקוֹ הַדַּל וַיַּכֵּה בָּהֶם עֶשֶׂר מַכּוֹת וְאֶת אַדְמָתוֹ
שִׁחְרֵר.

זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם
מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים.

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרָיִם:

וְהַמִּצְרִים הוּכּוּ בְּעֶשֶׂר מַכּוֹת: בְּיָד חֲזָקָה שְׁתַּיִם, וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה שְׁתַּיִם, וּבְמוֹרָא גָּדוֹל שְׁתַּיִם, וּבְאוֹתוֹת שְׁתַּיִם, וּבְמוֹפְתִים שְׁתַּיִם. אֵלּוּ עֶשֶׂר מַכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרָיִם.

רַבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בְּפֶסַח לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ, וְאֵלּוּ הֵן:

פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם שֶׁפָּסַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל בָּתֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַיי. אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בָּתֵּינוּ הִצִּיל, וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ.

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה? על שום
שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ שנאמר:
ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגות מצות
כי לא חמץ. כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה
וגם צדה לא עשו להם.

מרור זה שאנו אוכלים על שום מה? על שום
שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים, שנאמר:
וימררו את חייהם בעבודה קשה, בחמר ובלבנים ובכל
עבודה בשדה את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך.

בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז:
היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו: הים ראה וינס
הירדן יסב לאחור: ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן:
מה-לך הים כי תנוס הירדן תסב לאחור: ההרים תרקדו
כאילים, גבעות כבני צאן: מלפני אדון חולי ארץ מלפני
אלוה יעקב ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים!

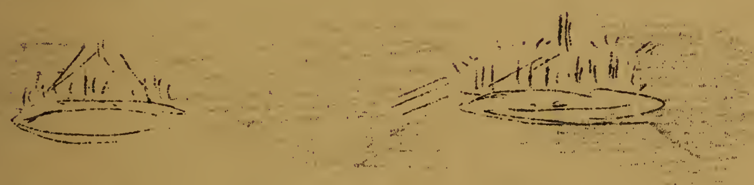
זכור את היום הזה אשר יצאתם
ממצרים מבית עבדים.

כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵיכוֹל

כָּל דִּצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח:

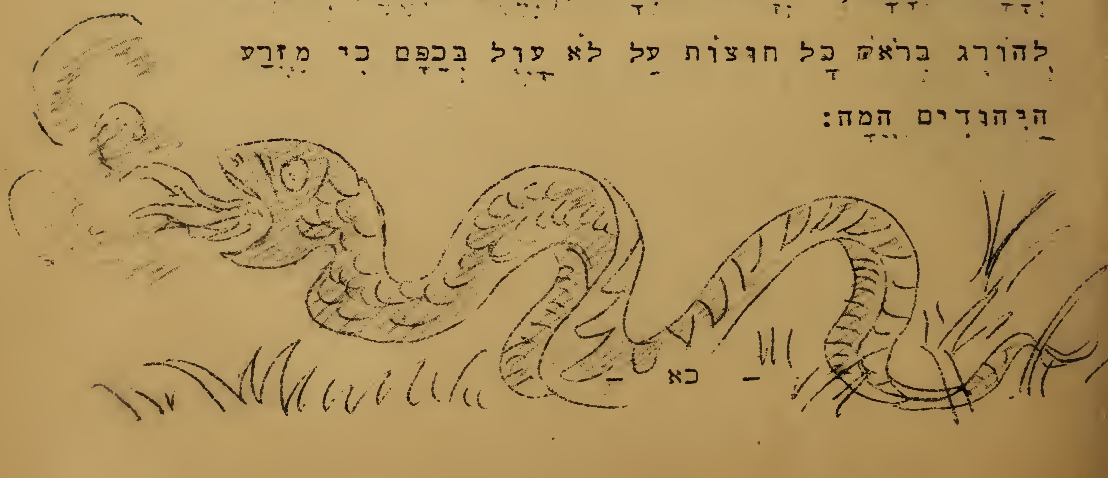
כוס שלישית.

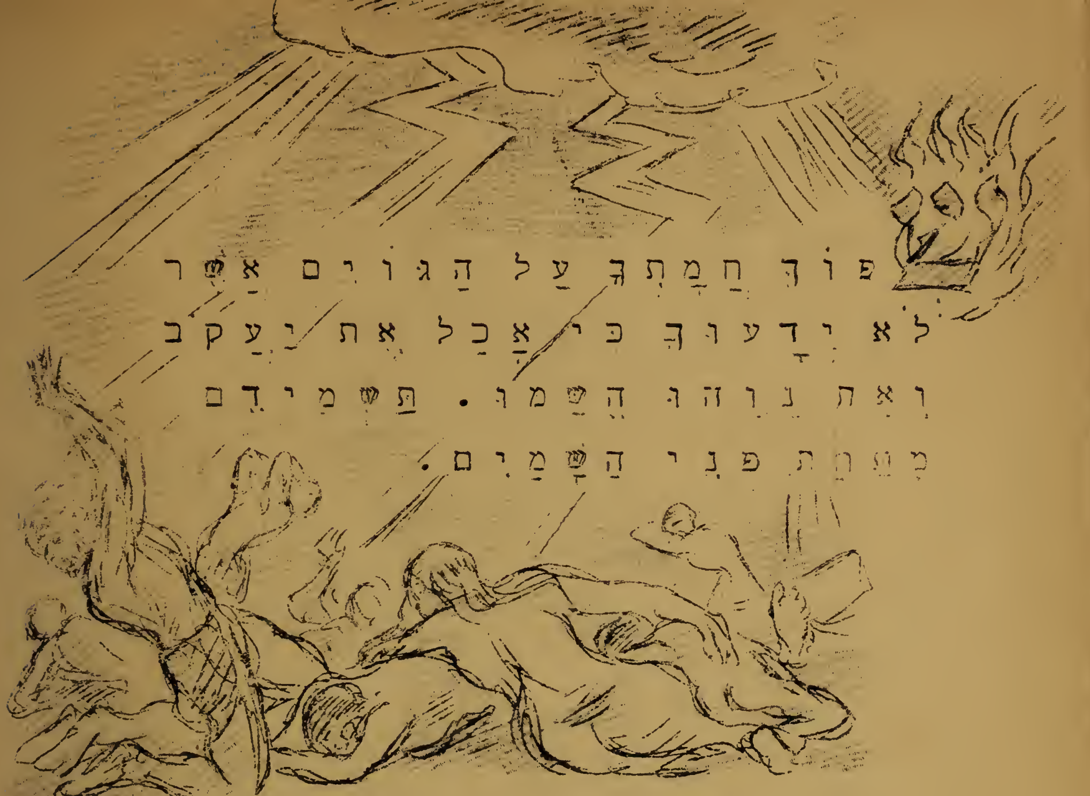

והיא שעמדה לאבותינו ולנו.
שלא אחד בלבד עמד עלינו
לכלותנו
אלא שבכל דור ודור עומדים
עלינו לכלותנו.
והקדוש ברוך הוא מצילנו
מידם!

וכן בכל דור ודור קם עלינו.
מי שאומר להשמידנו. ובדור זה הגדיל לעשות השטן,
אשר הפיץ את זרע- השנאה לעמנו ויעל צמחי תרעלה.
שש מאות רבוא מבני עמנו. נכרתו בלא עתם. גועו
ברעב ובצמא, במצור ובמצוק בחרב ובחנק והוצאו
להורג בראש כל חוצות על לא עול בכפם כי מזרע
היהודים המה:

שפוך חמתך על הגוים אשר לא ידעוך כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו. תשמידם מתחת פני השמים.

ואלה אשר שרדו מן ההפכה הנוראה גמרו אומר לא לחיות יותר בצל הגויים ולשים פעמיהם לארץ האבות הקמה לתחיה.

קומו תעי מדבר, צאו מתוך השממה.
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה.

רב־לכם לנוע, לגוד בערבה –
ולפניכם פרושה דרך־גדולה, רחבה.

רק ארבעים שנה נתע בין ההרים –
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים,

אל–נא יעצרונו פגרי הנחשלים,
שבעבדותם מתו – נפסח על החללים!

ירקבו בקלונם סרוחים על צרורותם,
שבכתפם נשאו ממצרים אותם.

ימתק למו חלומם, חלום רב בצלים, שומים
דודים מלאי בשר רבים ועצומים.

עוד היום או מחר יחלק רוח קדים
עם העיט גופת אחרון העבדים,

והשמש תשמח אלי-גיל לשלח
בראשונה אור על־פני־דור כביר כח.

ובתרועה יצהיל גם־הדור ראשונה
פניו לקראת שמש והדר גאונה.

קומו אפוא, נדים! עזבו את השממה!
אך אל־יעל קולכם, דרכו עז בדממה!

פן־צעדכם ירגיז מדבר ונרדמיו –
איש ואיש בלבבו ישמע הד פעמיו!

איש בלבבו ישמע קול אלה דבר:
לך! היום אל-ארץ חדשה אתה עבר!

לא! לא לחם קלקל, שלו ודגן שמים –
לחם עצב תאכל, פרי עמל ידים!

לא! לא אהל תהו ועליות שחקים –
בית אחר תבנה, אהל אחר תקים!

כי מלבד המדבר תחת השמים,
עוד לאלה עולם גדול רחב ידים.
ומלבד ילל הישימון, דמי הציה
תרגש תחת שמשו ארץ יפה-פיה.

אף בארצנו היו ימי מסה כבדים. כי קמו עלינו אויבים רבים ויאמרו להצר את צעדינו ולשים כבודנו למשסה כאשר יעשה בתפוצות הגולה.

אף על פי כן גבר הישוב ויעצם כוח. כפרים הוקמו וערים נבנו וקרקע ועבודה נכבשו ודור חדש איתן, בוטח ומתרונן עלה וצעד בשבילי ארצנו. וצי ישראל, זעיר ובן בלי - שם, ורב תהלות מאין כמוהו, צי ספינות המעפילים היה לצי ההצלה של עם עתיק יומין החותר בעקשנות לחוף מבטחים.

אכן לא נתקה מעולם שרשרת החזון והכסופים לגאולה. בכל דור ובכל גלות קמו חוזים, אשר ערגו וחתרו אל ארץ האבות ועשו למען תקומת ישראל. כל דור כדרכו וכל דור כאמונתו ואחת המטרה : קבוץ גלויות.

כאשר שאפנו אליו ששים דור, קם ונהיה:
הונחת היסוד בידי שלשה דורות של עולים ובונים
בעמל כפים ובנחלי דם. בחריצות נמלים עשו את
עבודתם, שיר העמל בפיהם וחזון המדינה נר לרגלם.

דור אחרון לשעבוד וראשון לגאולה אנחנו!
ידנו לבדה, ידנו החזקה
את־כבד העל מעל גאון צוארנו פרקה.
ונזקף ראשנו שמימה ויצרו בעינינו –
ונערק למדבר ונאמר לציה "אמנה!"
על ראשי הצורים בין מפלשי עבים
שתינו ממקורו הדרור עם כל־נשרי שמים –
ומי אדון לנו?!
גם־עתה – אם־סגר עלינו מדברו אל נקם,
כמעט נגע בנו שיר עזוז ומרי – ונקם!
לחרבות! לרמחים! התאחדו! הימינו!
על אף השמים וחמתם –

ה נ נ ו ו ע ל י נ ו !

שנת תש"ח – שנה רבה עלילות בתולדות עם ישראל, ומי ימלל את כל גדולתה ונצורותיה? ביום י"ז בכסלו הכירו אמות העולם בזכות עם – ישראל למדינה, ולמחרת היום הכריזה מלחמה עד-חרמה על הישוב בארץ. וביום ה' באייר הכריזו שליחי הישוב על הקמת מדינת ישראל, בעוד צבאות ערב פלשו לאדמתה מצפון, מדרום וממזרח ואימו בהתרברבות להפכה לתלי חרבות. ותכבד המלחמה בישראל ויחלצו כל אוחזי-נשק מנער ועד זקן וכל תופשי-כלי מלחמה. רבים נפלו חללים ורוו בדמם כל גיא וכל גבע. אך בני ישראל עמדו בעז בכל אתר ואתר והדפו את בני ישמעאל ויכום מכה אחת אפים.

כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה:

ואביט ואין עוזר ואשתומם ואין סומך

ותושע לי זרעי וחמתי היא סמכתני:

ואבוס עמים באפי ואשכרם בחמתי

ואוריד לארץ נצחם:

אם פי כמה תמשך המערכה, אם בקרבנות נוספים, אם בחלק גדול יותר של יצירתנו תעלה לנו – האם לא נעמד בה? אחרינו: עבדות ונוון – לפנינו קוממיות ועצמאות. זאת היא המערכה. עד מתי? – כך שואלים, עד מתי? עד ישבר כח האויב.

ועד מתי נחיה בסכנת התקפות חדשות? כך שואלים, עד מתי? עד שכחו של ישראל בארצו ידון למפרע לתבוסה כל התקפת אויב, באשר הוא שם. עד שהנלהב ביותר והנועז ביותר במחנה האויב ידע: אין אמצעי לשבור את כח ישראל בארצו. כי הכרח–החיים אתו, ואמת–החיים אתו ואין דרך בלתי אם להשלים אתו

זהו טעם המערכה

עת ארך המלחמה ויד ישראל הלכה וגבור.
גבורי ישראל שחררו את הגליל ואת הנגב ואת
ירושלים הנצורה. מדינת ישראל העמיקה שורש
ותעמוד איתנה.

... והארץ תשקט. עין שמים אודמת
תעמעם לאטה על גבהלות עשנים.
ואמה תעמד – קרועת לב אך נושמת ...
לקבל את הנס
האחד, אין שני...

היא לשכם תכון. היא תקום למול סהר
ועמדה טרם-יום עוטה חג ואימה.
... אז מנגד יצאו
נערה ונער
ואט-אט יצעדו הם אל מול האמה.

לובשי חל וחגור, וכבדי נעלים
בנתיב יעלו הם :
הלוך והחרש;
לא החליפו בגדם, לא מחו עוד במים
את עקבות יום-הפרך וליל קו-האש.

עיפים עד בלי קץ, נזירים ממרגוע
ונוטפים טללי נעורים עבריים – –
דם השנים יגשו.
ועמדו לבלי-נע
ואין אות, אם חיים הם או אם ירויים.

אז תשאל האמה, שטופת דמע וקסם,
ואמרה: מי אתם? והשנים שוקטים
יענו לה: אנחנו מגש-הכסף,
שעליו לך נתנה מדינת היהודים.

כך יאמרו ונפלו לרגלה עוטפי – צל
והשאר יספר בתולדות ישראל .....

עַל חוֹמֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַיִם הִפְקַדְתִּי שֹׁמְרִים כָּל־הַיּוֹם
וְכָל־הַלַּיְלָה תָּמִיד לֹא יֶחֱשׁוּ הַמַּזְכִּירִים אֶת־יְהוָֹה אַל דֳּמִי לָכֶם:
וְאַל תִּתְּנוּ דֳמִי לוֹ, עַד יְכוֹנֵן וְעַד יָשִׂים אֶת יְרוּשָׁלַיִם
תְּהִלָּה בָּאָרֶץ:

שִׁמְעוּ דְּבַר יְהוָֹה גּוֹיִם, וְהַגִּידוּ בָאִיִּים מִמֶּרְחָק
וְאִמְרוּ: מְזָרֵה יִשְׂרָאֵל יְקַבְּצֶנּוּ וּשְׁמָרוֹ כְּרֹעֶה עֶדְרוֹ: כִּי־
פָדָה יְהוָֹה אֶת יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ: וּבָאוּ
וְרִנְּנוּ בִּמְרוֹם צִיּוֹן וְנָהֲרוּ אֶל טוּב יְהוָֹה עַל דָּגָן וְעַל
תִּירֹשׁ וְעַל יִצְהָר וְעַל בְּנֵי צֹאן וּבָקָר וְהָיְתָה נַפְשָׁם כְּגַן
רָוֶה וְלֹא־יוֹסִיפוּ לְדַאֲבָה עוֹד:

אֵיתָן נַעֲמֹד בִּמְקוֹמֵנוּ
כָּל רוּחַ רַע לֹא יְזִיזֵנוּ
אַל מֹרֶךְ אַל עַצֶּבֶת
בַּל יִכְבֶּה הָאֵשׁ הַבּוֹעֶרֶת

עַל הֶהָרִים שְׂאוּ קוֹלְכֶם שִׁיר חָדָשׁ
גְּבָעוֹת יִמְחֲאוּ כַּף – שִׁיר חָדָשׁ
בַּת עַמִּי, עוּרִי הִתְעוֹרְרִי
פִּצְחִי רִנָּה וָשִׁירִי!

אֵין אַדִּיר כַּאדֹנָי
אֵין בָּרוּךְ כְּבֶן עַמְרָם
אֵין גְּדוֹלָה כְּתּוֹרָה
אֵין דְּגוּלִים כְּיִשְׂרָאֵל
מִפִּי אֵל מִפִּי אֵל
יְבֹרַךְ כָּל יִשְׂרָאֵל.

אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי
וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים
הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה
מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹּאת
הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה'
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ:

חד גדיא. דזבין אבא בתרי זוזי.
חד גדיא, חד גדיא.

ואתא שונרא ואכלה לגדיא, דזבין
אבא בתרי זוזי. חד גדיא, חד גדיא.

ואתא כלבא, ונשך לשונרא, דאכלה
לגדיא, דזבין אבא בתרי זוזי.
חד גדיא, חד גדיא.

ואתא חוטרא, והכה לכלבא, דנשך לשונרא,
דאכלה לגדיא, דזבין אבא בתרי זוזי.
חד גדיא, חד גדיא.

ואתא נורא, ושרף לחוטרא, דהכה לכלבא,
דנשך לשונרא, דאכלה לגדיא, דזבין אבא בתרי
זוזי. חד גדיא, חד גדיא.

וְאָתָא מַיָּא, וְכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא,
דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין
אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי. חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא תוֹרָא, וְשָׁתָא לְמַיָּא, דְּכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף
לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא
דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי. חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא הַשּׁוֹחֵט, וְשָׁחַט לְתוֹרָא, דְּשָׁתָא לְמַיָּא, דְּכָבָה
לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא,
דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי.
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְשָׁחַט לְשׁוֹחֵט, דְּשָׁחַט לְתוֹרָא,
דְּשָׁתָא לְמַיָּא, דְּכָבָה לְנוּרָא. דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא,
דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי.
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

וְאָתָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשָׁחַט לְמַלְאַךְ
הַמָּוֶת, דְּשָׁחַט לְשׁוֹחֵט, דְּשָׁחַט לְתוֹרָא, דְּשָׁתָא לְמַיָּא,
דְּכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכַלְבָּא,
דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא
בִּתְרֵי זוּזֵי.

חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא.

חֲסַל סִידּוּר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ
כְּכָל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ.
כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַדֵּר אוֹתוֹ
כֵּן נִזְכֶּה לַעֲשׂוֹתוֹ.

לַשָּׁנָה הַבָּאָה בְּאֶרֶץ -
יִשְׂרָאֵל הַבְּנוּיָה.

אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא

אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי

אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי

בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ

עִם מָשִׁיחַ בֶּן-דָּוִד

עין-גב, תש"י 1949

הציורים מאת ל. שוורין

הוכפל ע"י גסטטנר חיפה
. רחוב נורדוי 34 .